

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни «Глобальна економіка»

для студентів спеціальностей

8.03050301 «Міжнародна економіка»,

8.03050304 «Економіка підприємства»,

8.03050309 «Облік та аудит»

Харків 2015

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П.Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни «Глобальна економіка»
для студентів спеціальностей
8.03050301 «Міжнародна економіка»,
8.03050304 «Економіка підприємства»,
8.03050309 «Облік та аудит»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол __ від _____

Укладач:

А.В. Нікітіна

Відповідальний за випуск:

Д.А. Горовий

Харків 2015

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

до практичних занять
з дисципліни «Глобальна економіка»
для студентів спеціальностей
8.03050301 «Міжнародна економіка»,
8.03050304 «Економіка підприємства»,
8.03050309 «Облік та аудит»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № _____ від _____

Харків 2015

Укладач: к.е.н. Нікітіна А.В.

Кафедра міжнародної економіки

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Глобальна економіка” складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки бакалавра напряму (спеціальності) “Міжнародна економіка”.

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів на основі вивчення сучасної методології глобалістики та її теоретичної бази системи знань і навичок щодо економічної діяльності у сфері глобальної економіки; розуміння особливостей функціонування її суб'єктів в умовах науково-технічного прогресу і впровадження у виробництво всіх галузей діяльності інноваційних технологій; осмислення проблем і протиріч, характерних для глобальної економіки і шляхів їх вирішення.

1.2. Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність концепцій, методів, прийомів та інструментів управління у сфері глобальної економіки.

1.3. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є дослідження сутності, змісту і масштабів діяльності підприємств у міжнародному бізнесі, розробка навичок управління зовнішньоекономічною діяльністю в умовах глобалізації, ідентифікація місця та ролі України у глобальному економічному просторі.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- принципи становлення глобальної економіки;
- основні теорії глобалістики;
- сучасну методологію глобалістики;
- парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази
- міжнародні стратегії глобалізації.

Вміти:

- орієнтуватися у міжнародних стратегіях глобалізації;
- застосовувати знання теоретичної і методологічної бази глобалістики у процесі організації міжнародної економіки;
- прогнозувати вектори конкурентної стратегії розвитку України в умовах глобалізації.

Міждисциплінарні зв'язки: Опанування дисципліни опирається на базу знань з таких дисциплін: «Менеджмент», «Міжнародний економічний аналіз», «Міжнародна економіка», «Міжнародний менеджмент».

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис навчальної дисципліни

«Глобальна економіка»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 4 Кількість годин - 120	Нормативна початкова дисципліна з циклу професійної підготовки
Семестр викладання дисципліни	1
Вид контролю:	іспит
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	24
- практичні, семінарські (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	-
- самостійна робота студентів (годин)	50
- курсовий проект (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-
- екзамен	30

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Глобалістика: теоретична база та методологія

Тема 1. Становлення глобальної економіки

Тема 2. Ідеологічні концепції і платформи глобалістики

Тема 3. Основні теорії глобалістики

Тема 4. Сучасна методологія глобалістики

Розділ 2. Парадокси глобалізації та регулятивні механізми глобальної економіки

Тема 1. Парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази

Тема 2. Система критики глобалізації

Тема 3. Інституційне середовище глобальних трансформацій

Тема 4. Регулятивні механізми глобальної економіки

Розділ 3. Міжнародні стратегії розвитку глобальної економіки

Тема 1. Міжнародні стратегії глобалізації

Тема 2. Альтерглобалізм: становлення і перспективи розвитку
Тема 3. Сценарні карти глобального розвитку
Тема 4. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах
глобалізації

Практичне заняття 1.

Сучасна методика досліджень глобальних трансформацій

Під час проведення семінару у студентів формуються наступні компетентності: засвоєння базових знань із сучасної глобалістичної проблематики; здатність до аналізу новітніх тенденцій глобального розвитку; вміння застосовувати набуті знання на практиці у формі презентацій; здатність працювати в малих творчих групах.

I Програмні питання до семінарського заняття

Інтернаціоналізація: рівні, види та шляхи.

Сутність міжнародної інтеграції та її фактори.

Міжнародна макроінтеграція.

Міжнародна мікроінтеграція.

Підходи до глобалістичної проблематики.

Рушійні сили та фактори глобалізації.

Сучасні форми прояву глобалізації.

Порівняльна характеристика наукових концепцій та теорій глобалізації. Міждисциплінарний статус сучасної глобалістики.

II Методологія проведення практичного заняття 1 .

а) Експрес-опитування на тему: «Сучасні тенденції глобального розвитку». Під час проведення експрес опитування викладач кожному студентові групи ставить на вибір по одному питанню з теми: «Сучасна методика досліджень глобальних трансформацій» для виявлення рівня засвоєння лекційного матеріалу. Для отримання позитивної оцінки студент повинен чітко та однозначно відповісти на поставлене питання.

б) Семінар-дискусія на тему: «Часові кордони феномену «глобалізація». В рамках семінару-дискусії студенти діляться на 4 міні – групи, кожна з яких отримує одну наукову концепцію щодо часових параметрів феномену глобалізації, а саме: 1 група - концепцію «архаїчної глобалізації»; 2 група - концепцію глобалізації як сучасного економічного феномену; 3 група - концепцію протогоболістів; 4 група - концепцію Азроянца. Дискусія починається після того, як в кожній із міні – груп студенти сформулюють власні тези на користь своєї наукової концепції.

Для отримання позитивної оцінки учасникам міні – груп необхідно аргументовано відстояти свою точку зору щодо часових кордонів глобалізації.

в) Підготовка міні-презентації на тему: «Школи на напрями глобалістики». Міні-презентація на тему: «Школи та напрями глобалістики» являє собою змістовне інформаційне повідомлення на основі дослідження науково – методологічної та періодичної літератури із використанням сучасних технічних засобів. Кожному студентові надається 5 хвилин для викладення підготовленого завдання. Для отримання позитивної оцінки студент повинен стисло та змістовно розкрити обрану тему.

Практичне заняття 2. ***Закономірності глобальної економіки***

Під час проведення семінару у студентів формуються наступні компетентності: здатність виявити основні суперечності глобального розвитку; вміння оцінити головні проблеми ведення міжнародного бізнесу; здатність до аналізу значення та ролі основних учасників сучасних глобальних трансформацій; вміння аналізувати глобалістичні процеси на товарних та фінансово-інвестиційних ринках.

I Програмні питання до семінарського заняття

Етапи становлення глобальної економіки.

Характеристика основних суб'єктів глобальних економічних процесів.

Глобальний ринок та його сегментація.

Характеристика сучасної економічної глобалізації.

Особливості науково-технічної та виробничої глобалізації.

Політико-правовий прояв глобалізації.

Фінансова глобалізація.

Характеристика глобалістичних процесів на товарних ринках.

Соціалізація глобальної економіки.

II Методологія проведення практичного заняття 2

а) Семінар-розгорнута бесіда на тему: «Етапи становлення глобальної економіки». В рамках семінару - розгорнутої бесіди кожний студент попередньо готує індивідуальне завдання з теми:

«Етапи становлення глобальної економіки». На викладення підготовленого матеріалу надається 5 хвилин, після чого бажаючі висловлюють свою точну зору з даної проблематики.

б) експрес-опитування на тему «Суб'єкти глобальної економіки». Під час проведення експрес опитування викладач кожному студентові групи ставить на вибір по одному питанню з теми: «Суб'єкти глобальної економіки» для виявлення рівня засвоєння лекційного матеріалу.

Для отримання позитивної оцінки студент повинен чітко та однозначно відповісти на поставлене питання.

Практичне заняття 3. ***Суперечлива природа глобалізації***

Під час проведення семінару у студентів формуються наступні компетентності: вміння відстоювання власну точку зору; полеміка через діалог учасників та оголошення позицій; здатність до критики сучасних суперечливих глобальних процесів

I Програмні питання до семінарського заняття

Протиріччя сучасного етапу глобалізації

Основні напрямки критики глобальних процесів

Сучасна інституціоналізація критики глобальних трансформацій Об'єктивна природа і типізація глобальних парадоксів

Сутність і характеристика парадоксу стратифікації.

Сутність і характеристика парадоксу дисоціації.

Сутність і характеристика парадоксів глобальної фінансової системи.

Феномен антиглобалізму: природа, прояви та закономірності
Програмні проекти антиглобалістів

Зовнішні та внутрішні протиріччя сучасного антиглобального руху

Альтерглобальні моделі світового економічного розвитку

II Методологія проведення семінарського заняття:

а) дискусія з елементами аналізу проблемних питань на тему: «Основні суперечності глобального розвитку» застосовує форму спільного обговорення проблеми з метою виявлення ключових

передумов формування глобальних суперечностей з акцентуацією уваги на співставленні ідеальних проектних моделей глобалізації відповідно до теорій атлантизму, континенталізму, ісламських сценаріїв та китайської глобальної ідеології з реальними тенденціями глобальних трансформацій.

б) опрацювання теоретичних основ питання «Класифікація та виявлення глобальних економічних парадоксів» спрямоване на формування у студентів чіткого розуміння складної природи виникнення, закономірностей протікання та наслідків глобальних економічних парадоксів, при цьому основна увага приділяється варіативності тлумачення, пояснення та доведення парадоксів та їх статистичній верифікації. Таке опрацювання проблемного питання передбачає виявлення рівня засвоєних знань за результатами попереднього опитування, самостійну роботу з наданим статистичним матеріалом задля перевірки наявних парадоксів та обговорення можливих сценаріїв подальшого поглиблення глобальних економічних парадоксів

в) підготовка доповіді на тему: «Оцінка перспективності альтерглобалізму як варіантної економічної платформи світового економічного розвитку» передбачає презентацію аргументованих доповідей-презентацій (не більш трьох), головною метою яких є висвітлення основних ідеологем альтерглобалізму та демонстрація перспективності їх економічних проектів.

Підготовка доповіді ґрунтується на основі опрацювання останніх наукових та періодичних джерел з проблематики, їх логічному викладенні з використанням новітніх презентаційних технологій. Логічним продовженням доповіді є відповіді на питання в процесі дискусії. г) експрес-опитування на тему: «Суперечності, проблеми та парадокси глобального розвитку» являє собою завершальний етап опанування теми «Суперечлива природа глобалізації» і ставить за мету виявити у студентів комплексного бачення нерівномірності і парадоксальності процесів глобалізації. Експрес-опитування з теми проходить у формі питання-відповіді. Викладач ставить кожному студенту у довільному порядку питання, які можуть бути специфічними – з даної теми або з інших тем науки, що передували її вивченню.

Використання міжтематичних зв'язків дозволяє викладачу активізувати студентів, відтворювати ретроспективні знання і створити середовище для подальшої пізнавальної діяльності. В свою чергу, студенти повинні на поставлене ним питання надати чітку однозначну вичерпну відповідь.

Викладач виставляє оцінки студентам відповідно до повноти розкриття поставлених ним питань.

Практичне заняття 4.

Глобальна інституалізація економічного розвитку

Під час проведення семінару у студентів формуються наступні компетентності: здатність до аналізу взаємодії об'єктів глобальної економіки; здатність до формулювання та обґрунтування власної точки зору щодо глобальних викликів і проблем інституціоналізації глобального розвитку; вміння прогнозувати сценарії розвитку глобальних процесів та використовувати оптимальний інструментарій управління кризами на мікро-рівні.

I Програмні питання до семінарського заняття

Глобальна ринкова саморегуляція

Об'єкти глобального регулювання

Закономірності сучасної корпоратизації

Аргументація лібералістів, реалістів та структуралістів щодо функціональної специфіки держав в глобальних умовах

Трансформація дії екзогенних та ендогенних факторів на формування державної політики

Перспективні форми державної реорганізації

Еволюція механізму та функцій міжнародних організації в умовах глобалізації, їх роль в встановленні глобального світового порядку

II Методологія проведення заняття;

а) підгототовка міні-презентації на тему: «Становлення глобальних регуляторних інститутів» організується з метою виявити сучасну інституційну взаємодію в глобальних умовах та показати роль та значення кожного глобального інституту в ієрархізованих та мережевих структурах. Міні-презентація може

мати вигляд невеличкого повідомлення, структурованого за типологією інститутів та їх можливих зв'язків (міжнародні організації - держави-коппорації; держави – міжнародні організації-коппорації; коппорації- держави – міжнародні організації тощо)

б) ділова гра на тему: «Майбутнє національної держави» передбачає розподіл студентів на чотири міні-групи, учасникам яких рекомендується взяти участь у розв'язанні ряду проблемних ситуацій стосовно функціональної обмеженості ролі держав (як типові можуть бути запропоновані ситуації: управління зовнішньою заборгованістю, проблематика національного економічного суверенітету, незалежність національних банківських установ, впровадження системи електронного уряду і національна безпека тощо)

Студенти пропонують власний варіант вирішення проблемної ситуації, після чого прийняте рішення підлягає всебічному аналізу з метою виявлення його обґрунтованості, відповідності ситуації, нарешті, його оптимальності.

Ухвалене рішення і його аналіз надають можливість оцінити конкретні дії учасників цієї гри, проаналізувати хід їхніх міркувань і опрацювати певний алгоритм дій у стандартних ситуаціях, а також сприяють формулюванню певних правил ефективної діяльності в екстремальних умовах, розвиткові евристичного мислення.

в) проведення дебатів на тему: «Глобальні виклики і проблеми розвитку» орієнтується на формування навичок самопрезентації власної аргументованої позиції, коректуванні її з урахуванням точок зору інших учасників дебатів та схильності до компромісів. Викладач розподіляє студентів на дві групи – в підтримку запропонованої тези та проти неї.

Студенти кожної з підгруп, в свою чергу, готують конструктивні аргументи, які ґрунтуються на кількох положеннях, логічно викладених та підкріплених відповідним фактажем.

Під час дебатів студенти з кожної підгрупи, виступаючи промовцями, є опонентами інших попередніх виступаючих та мають намір переконати студентів з іншої підгрупи в тому, що з їх точки зору та бачення ситуації, є найбільш ефективним рішенням.

Викладач слідкує за тим, щоб поведінка всіх учасників дебатів не порушувала певних регламентованих норм.

Дебати складаються з наступних елементів: формулювання та обґрунтування студентами власної точки зору, обмін аргументами та запитання інших студентів (опонентів), заключне слово промовців

Практичне заняття 5. ***Прогностичні сценарії глобалізації***

Під час проведення семінару у студентів формуються наступні компетентності: навички управління інформацією; знання особливостей та тенденцій сучасного цивілізаційного розвитку; вміння працювати у команді; здатність породжувати нові ідеї (креативність);

виявлення регулятивних пріоритетів формування сучасно міжнародної економічної політики; здатність працювати самостійно.

I Програмні питання до семінарського заняття

1) Геоекономічний простір, новітня поляризація світу та війни "нового покоління" як генератори нової конфігурації гео економічного простору

2) Характер сучасної архітектури гео економічного простору

3) Домінантні прогностичні сценарії глобального розвитку

4) Глобальні стратегії і стратегії глобалізації

5) Глобальний корпоративізм і державні стратегії глобалізації

6) Деравно-корпоративний глобалізм

7) Інтегративні стратегії глобалізації

8) Альтернативи глобалізації

II Методологія проведення семінару

а) дискусія на тему: "Гео економічний простір, новітня поляризація світу" передбачає обговорення сучасної, історично обумовленої, поляризації світу, формуючи у студентів навички активного обміну інформацією, ідеями і власними припущеннями щодо новітнього гео економічного устрою;

б) робота в малих творчих групах на тему: "Домінантні прогностичні сценарії глобального розвитку" полягає у поділі групи студентів на три підгрупи, кожна з яких доводить перспективність певного сценарію глобального розвитку (уні-, бі- та поліполярного)

з метою прогнозування та аргументації позитивних та негативних проявів кожного з них, перспективного інституційного забезпечення та перспективного співвідношення полюсів влади

в) імітаційна ділова гра на тему: "Взаємодія основних глобальних акторів у глобальному середовищі (держав, корпоративний сектор, міжнародні інституції)" передбачає адвокацію студентами позицій різних глобальних акторів (держав, міжнародних інститутів, корпорацій, банків, інтеграційних об'єднань).

Викладач-модератор пропонує різноманітні проблемні ситуації глобального масштабу (кризи, політичні суперечки, економічні, політичні, культурні та релігійні конфлікти), які студенти намагаються вирішити, з врахуванням інтересів уособлених ними акторів, що дозволяє розвивавати навички практичного використання їх теоретичних знань, поглиблює розуміння закономірностей глобального середовища;

г) експрес опитування на тему: "Характер сучасної архітектури геоекономічного простору" залучає всіх студентів групи, кожному пропонується 5 питань різного типу (відкриті, альтернативні і такі, що вимагають чіткого визначення).

Позитивну оцінку студент отримує в разі відповіді або на три альтернативних питання, або на два таких, що вимагають чіткої відповіді.

Практичне заняття 6.

Геоекономічне позиціонування України на глобальних ринках

У ході семінару студенти отримують такі компетентності, як: вміння розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності; здатність критично мислити, генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі; навички прийняття стратегічних рішень і здатність до аналізу й синтезу; формування лідерських якостей.

I Програмні питання до семінарського заняття

1) Проблема національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації

- 2) Україна в сучасних глобальних процесах
- 3) Геоекономічна позиція України
- 4) Сучасна інтеграційна політика України
- 5) Конкурентна модель економічного розвитку України

II Методологія проведення семінару

а) дискусія з елементами аналізу на тему: "Проблема національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації" передбачає обговорення студентами проблеми національної конкурентоспроможності у сучасних умовах. Наголос робиться на вмінні визначати та аналізувати оптимальні приклади досягнення та забезпечення національної конкурентоспроможності.

б) підготовка інтелект-карти на тему: «Інтеграційна політика та геоекономічна позиція України: позитиви та негативи», суть якої полягає в тому, що студентам для обговорення, аналізу та прийняття рішень щодо стратегічної орієнтації інтеграційного курсу України пропонується ситуаційна варіативна матриця (карта), яка повинна бути заповнена кожним студентом самостійно і презентована групі з аргументацією власної позиції щодо позитивів та недоліків тих чи інших варіантів інтеграційної політики: Євроатлантична інтеграція Інтеграційні проекти на пострадянському просторі Євразійські проекти Позитивні наслідки 1. 1. 1. 2. 2. 2. 3. 3. 3. Негативні наслідки 1. 1. 1. 2. 2. 2. 3. 3. 3. в) мозковий штурм на тему: "Оптимальна конкурентна модель геоекономічного позиціонування України" організується таким чином, що першому доповідачу надається до 5 хвилин часу на висловлення власної думки щодо створення оптимальної конкурентної економічної моделі України, всі наступним – до однієї хвилини на альтернативні пропозиції.

Характерною особливістю даного виду роботи є мінімізація критичних зауважень з боку викладача та колег на представлені студентами конкурентні моделі, що дозволяє сформувати міжособистісні навички і уміння.

Результатом повинна стати оптимальна модель геоекономічного позиціонування України, що враховує попередні раціональні пропозиції і виключає ті, що все ж таки викликали об'єктивні критичні зауваження і були неадекватними потенціалу національного розвитку.

**ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН З ДИСЦИПЛІНИ
«ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»**

1. Глобалізація як ключова тенденція розвитку і процес.
2. Політичні фактори глобалізації.
3. Соціокультурні аспекти глобалізації.
4. Цивілізаційні виміри глобалізації.
5. Протиріччя сучасного глобалізаційного процесу.
6. Позитиви і негативи глобалізації.
7. Характеристика ключових глобальних проблем розвитку.
8. Суспільно-економічні глобальні проблеми.
9. Суспільно-природні глобальні проблеми сучасності.
10. Глобальні проблеми розвитку і забезпечення майбутнього людини.
11. Школи і напрямки розвитку глобалістики.
12. Економічний глобалізм, його структура і особливості.
13. Глобалізаційні тенденції у науково-технологічній сфері.
14. Глобалізація виробничих процесів.
15. Торговельна глобалізація та її масштаби.
16. Характер і особливості фінансової глобалізації.
17. Цивілізаційні фактори геоекономічного лідерства.
18. Характеристика цивілізацій IV покоління.
19. Передумови і особливості інвестиційного глобалізму.
20. Конструкції корпоративних структур глобальної економіки.
21. Еволюція сучасної міжнародної економічної мікроінтеграції.
22. Стратегія горизонтальної мікроінтеграції.
23. Процеси і форми вертикальної мікроінтеграції.
24. Цілі і принципові напрями реалізації змішаних форм мікроінтеграції.
25. Феномен глобальних корпорацій.
26. Міжнародна економічна макроінтеграція (економічний регіоналізм).
27. Дезінтеграція і реінтеграція у глобальній економіці.
28. Соціально-економічний вимір глобалізації.
29. Тенденції постіндустріалізму і новітня поляризація світу.
30. Глобальна інформатизація і економічний розвиток.

31. Концепція «нової економіки».
32. Інтелектуальний ресурс глобального економічного поступу.
33. Геоенормічний атлас світу та його складові.
34. Інструментарій глобальної реінституціоналізації.
35. Національні геоенормічні ареали в глобальних умовах
36. Глобальні економічні парадокси.
37. Об'єкти і суб'єкти регулювання у глобальній економіці.
38. Характер глобальної ринкової саморегуляції.
39. Роль держави в глобальних умовах розвитку.
40. Становлення глобальних регулятивних інститутів.
41. Глобалізація кризових явищ і процесів.
42. Економічні кризи в умовах глобалізації.
43. Світові фінансові кризи, їх передумови та особливості.
44. Антикризовий потенціал національних економік.
45. Глобалізація і безпека економічного розвитку.
46. Передумови та концепції формування глобальних стратегій розвитку.
47. Міжнародні стратегії глобалізації.
48. Державно-корпоративний глобалізм і проблема силової глобалізації.
49. Альтернативи глобалізації та антиглобалізаційні рухи.
50. Національна конкурентоспроможність у глобальних умовах розвитку.
51. Проблема відкритості економіки в глобальному середовищі.
52. Проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці.
53. Стан і проблеми транснаціоналізації української економіки.
54. Геоенормічний вимір економічного розвитку України.
55. Пріоритети регіональної економічної інтеграції України.
56. Євроінтеграційна стратегія України і проблеми її реалізації.
57. Наслідки розширення ЄС і проблеми геоенормічного статусу України.
58. Україна і євразійська регіональна інтеграція.
59. Інтеграційний потенціал СНД.
60. Масштаби і напрями реалізації україно-російського економічного співробітництва.

61. Фактори і динаміка україно-американського політико-економічного співробітництва.
62. Субрегіональний вектор інтеграційної політики України. Співробітництво в межах ОЧЕС та ГУАМ.
63. Співробітництво України з міжнародними економічними організаціями.
64. Стратегія МВФ в Україні.
65. Співробітництво «Україна-SOT»: проблеми і перспективи, результати.
66. Інноваційно-інтелектуальна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.

ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Систематизувати еволюцію теоретичних підходів до визначення глобалізації.
2. Протиріччя і негативи глобальних трансформацій.
3. Характеристика основних глобальних проблем сучасності.
4. Особливості і динаміка процесів торговельної глобалізації.
5. Фінансовий і інвестиційний глобалізм.
6. Горизонтальна і вертикальна мікроінтеграція.
7. Макроінтеграція і роль держави в сучасних глобальних процесах.
8. ТНК і нова корпоративна модель управління.
9. Міжнародні глобальні кризи і антикризові моделі.
10. Сучасні стратегії глобального розвитку.
11. Альтернативи глобалізації.
12. Глобальний потенціал конкурентоспроможності економіки України.
13. Пріоритети інтеграційної політики України.
14. Потенціал розвитку вектору співробітництва «Україна-США».
15. Потенціал розвитку вектору співробітництва «Україна-Росія».
16. Потенціал розвитку вектору співробітництва «Україна-ЄС».

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для контролю успішності навчання студентів застосовуються наступні тестові завдання:

1. Етап «зародження» під час свого розвитку процес глобалізації проходив такий період.
 - а) середина XV – середина XVIII ст.;
 - б) середина XIV – середина XV ст.;
 - в) середина XIII – середина XIV ст.;
 - г) середина XVIII ст. – 1870 р..

2. Етап «початок» під час свого розвитку процес глобалізації проходив такий період.
 - а) середина XVIII ст. – 1870 р.
 - б) середина XV – середина XVIII ст.;
 - в) середина XIV – середина XV ст.;
 - г) середина XVIII ст. – 1900 р.

3. Етап «ривок» під час свого розвитку процес глобалізації проходив такий період.
 - а) 1870 р. – середина XX в.
 - б) середина XV – середина XVIII ст.;
 - в) середина XIV – середина XV ст.;
 - г) середина XVIII ст. – 1900 р.

4. «Глобалізація» у більш широкому розумінні це –
 - а) все людство входить у єдину систему соціальних, культурних, економічних, політичних і інших зв'язків, взаємодій і відносин, відбувається становлення єдиної цивілізації;
 - б) все людство входить у множинну систему міжнародних зв'язків;
 - в) все людство входить у єдину систему телекомунікації;
 - г) все людство входить у єдину систему залежності від країн-гегемонів.

5. Інтернаціоналізація-це:

- а) процес залучення фірми до міжнародних операцій;
 - б) участь фірми в міжнародних альянсах;
 - в) процес створення внутрішньо корпоративного ринку;
 - г) процес злиття фірм, які виробляють однорідну продукцію.
6. Концепція «постіндустріального суспільства» передбачає:
- а) будь-який технологічний переворот приводить до глибоких змін не тільки у виробничих силах суспільства, але й у всьому способі життя людей;
 - б) будь-який технологічний переворот приводить до змін тільки у виробничих силах суспільства;
 - в) будь-який технологічний переворот приводить до глибоких змін у організаційних структурах підприємств;
 - г) будь-який технологічний переворот приводить до глибоких змін у сфері міжнародних відносин.
7. Основними функціями міжнародних фінансів є:
- а) регулююча і контрольна;
 - б) стимулююча і регулююча.
 - в) розподільча і контрольна;
 - г) стимулююча і розподільча.
8. Якщо у країні переважають внески до централізованих грошових фондів світових та регіональних міжнародних організацій і фінансових інституцій, то це:
- а) країна-донор;
 - б) країна-реципієнт;
 - в) країна-засновник фонду;
 - г) країна-інвестор.
9. Форма впливу центрального банку на формування курсу національної валюти, коли центральний банк продає або купує великі партії твердих валют за національну валюту, має назву:
- а) валютна інтервенція;
 - б) валютна конвертація;
 - в) ревальвація;
 - г) девальвація.

10. Світовий фінансовий ринок – це:

- а) система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл міжнародних потоків;
- б) сфера економічних відносин, які виникають при здійсненні операцій з купівлі-продажу іноземної валюти і цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті;
- в) форма організації економічних відносин країни, за допомогою яких здійснюються міжнародні розрахунки, утворюються та використовуються валютні кошти держави;
- г) специфічна сфера ринкових відносин щодо обігу боргових зобов'язань, які гарантують кредиторів право стягувати борг з боржника.

11. Валютний блок – це:

- а) угруповання країн на основі валютно-економічного домінування держав, що очолюють цей блок, шляхом прикріплення до їхньої валюти валют країн-учасниць;
- б) законодавчо встановлене співвідношення між двома валютами, яке є основою валютного курсу;
- в) система міжнародних безготівкових розрахунків за товари, цінні папери та послуги, що базується на зарахуванні взаємних вимог і зобов'язань;
- г) метод вимірювання середньозваженого курсу однієї валюти (одиниці МРГО) до певного набору інших валют, виражених у будь-якій валюті з цього набору.

12. Головними показниками глобалізації компанії є:

- а) міжнародне розосередження надходжень від продажів та основних активів; внутрішньофірмова торгівля напівфабрикатами, заготовками та готовою продукцією; внутрішньофірмові потоки технологій;
- б) внутрішньофірмові потоки технологій;
- в) міжнародне розосередження надходжень від продажів та основних активів;
- г) внутрішньофірмова торгівля напівфабрикатами, заготовками та готовою продукцією.

13. Глобалізація на рівні окремої країни характеризується ступенем взаємозв'язку її економіки зі світовою економікою в цілому:

- а) так;
- б) ні.

14. Глобалізація – це:

- а) взаємодія й сплетіння економічних, політичних, соціальних, правових, інформаційних, культурних і інших трансакцій у світі; розширення безпосередніх і опосередкованих зв'язків між суб'єктами економічної діяльності всіх країн світу; формування єдиної (глобальної) для всього світового суспільства системи світогосподарських відносин;
- б) взаємодію й сплетення економічних, політичних, інформаційних трансакцій у світі;
- в) формування єдиної інформаційної бази для всього світового суспільства системи світогосподарських відносин.

15. Представниками школи світ-систематичного аналізу є:

- а) І. Уоллерстайн;
- б) Д. Гвішиані;
- в) Н. Мойсеєв;
- г) Л. Браун.

16. Представниками школи сталого розвитку є:

- а) Л. Браун;
- б) Д. Гвішиані;
- в) Н. Мойсеєв;
- г) І. Уоллерстайн.

17. Представниками школи універсального еволюціонізму є:

- а) Н. Мойсеєв;
- б) Д. Гвішиані;
- в) Л. Браун;
- г) І. Уоллерстайн.

18. Глобальна економіка – це:

- а) економіка, у якій національні економіки залежать від діяльності глобалізованого ядра;
- б) економіка, у якій регіональні економіки залежать від діяльності глобалізованого ядра;
- в) економіка, у якій національні економіки залежать одна від одної;
- г) економіка, у якій національні економіки не залежать від діяльності глобалізованого ядра.

19. Особливостями глобальної економіки є:

- а) фінансовий капітал став неймовірно рухливим, створення глобальної мережі комунікацій, зростаючий міжнародний поділ праці;
- б) фінансовий капітал став статичним, зменшуваний міжнародний поділ праці;
- в) зростаючий міжнародний поділ праці;
- г) створення мережі комунікацій.

20. Національні економічні інтереси об'єднують економічні інтереси окремих громадян, різних соціально-економічних груп населення, регіонів, держави в цілому:

- а) так;
- б) ні.

21. Купівля-продаж валют на умовах «спот» означає, що:

- а) курс валют фіксується на день купівлі-продажу, а її поставка здійснюється на другий робочий (банківський) день (без урахування дня продажу);
- б) обмін валют здійснюється за раніше узгодженим курсом, угоди укладаються сьогодні, проте дата валютування (дата виконання контракту) відкладена на визначений термін у майбутньому;
- в) курс валют фіксується на день купівлі-продажу, її поставка здійснюється у той же робочий (банківський) день;
- г) валюта купується або продається на умовах «своп» із одночасним продажем (або купівлею) тієї самої валюти на певний термін на умовах «форвард».

22. З одного боку глобалізація та регіоналізація – це дві суперечливі, різні за напрямками та характером дії та практичними наслідками тенденції, а з другого – консолідація глобального ринку посилюється діяльністю потужних регіональних коаліцій країн, які, маючи перш за все спільні економічні інтереси, об'єднують свої зусилля з метою забезпечення сприятливих умов для реалізації міжнародного співробітництва в регіональному масштабі, що дозволяє їм досягати мультиплікативного ефекти від співробітництва з іншими членами об'єднання та ефективно реалізовувати широкий спектр стратегічних інтересів.

- а) так;
- б) ні.

23. Першим представником регіоналізму нового типу є:

- а) Європейське Співтовариство;
- б) Римський клуб;
- в) Організація об'єднаних націй;
- г) Азіатський союз.

24. До організацій, призначених для вирішення комплексних політичних, економічних, соціальних і екологічних проблем, відносяться:

- а) організації системи ООН, ОЕСР, Ради Європи;
- б) МВФ, група Світового банку;
- в) СОТ, ОПЕК;
- г) ЄБРР, МАІ.

25. До організацій, які регулюють світові фінансові ринки і міжнародні валютно-фінансові відносини, відносяться:

- а) МВФ, група Світового банку;
- б) організації системи ООН, ОЕСР, Ради Європи;
- в) СОТ, ОПЕК;
- г) ЄБРР, МАІ.

**Питання програмного матеріалу для самостійної роботи
студентів (тематика реферетів) і дискусій**

1. Соціокультурні аспекти глобалізації
2. Цивілізаційні виміри глобалізації
3. Протиріччя сучасного глобалізаційного процесу
4. Позитиви і негативи глобалізації
5. Характеристика ключових глобальних проблем розвитку
6. Суспільно-економічні глобальні проблеми
7. Суспільно-природні глобальні проблеми сучасності
8. Глобальні проблеми розвитку і забезпечення майбутнього людини
9. Школи і напрямки розвитку глобалістики
10. Основні конфлікти сучасного глобалізму
11. Передумови виникнення, ідеологія та основні протиріччя антиглобалізаційного руху
12. Цивілізаційні виміри глобальних економічних трансформацій
13. Національні школи глобалізації: порівняльний аналіз
14. Політичні рухи і проблеми глобалізації
15. Глобалізація як ключова тенденція розвитку і процес
16. Політичні фактори глобалізації
17. Економічна глобалізація, її структура і особливості
18. Глобалізаційні тенденції у науково-технологічній сфері
19. Глобалізація виробничих процесів
20. Торгівельна глобалізація та її масштаби
21. Характер і особливості фінансової глобалізації
22. Передумови і особливості інвестиційного глобалізму
23. Конструкції корпоративних структур глобальної економіки
24. Еволюція сучасної міжнародної економічної інтеграції
25. Стратегія горизонтальної мікро інтеграції в умовах глобалізації
26. Процеси і форми вертикальної мікроінтеграції: проблема набуття глобального корпоративного статусу
27. Цілі і принципові напрями реалізації змішаних форм мікроінтеграції в глобальних умовах
28. Феномен глобальних корпорацій
29. Міжнародна економічна макроінтеграція (економічний регіоналізм) і проблема стратифікації глобального простору

30. Дезінтеграція і реінтеграція у глобальній економіці
31. Соціально-економічний вимір глобалізації
32. Тенденції посіндустріалізму і новітня поляризація світу
33. Глобальна інформатизація і економічний розвиток
34. Концепція «нової економіки»
35. Інтелектуальний ресурс глобального економічного поступу
36. Глобальні економічні парадокси
37. Об'єкти і суб'єкти регулювання у глобальній економіці
38. Характер глобальної ринкової саморегуляції
39. Роль держави в глобальних умовах розвитку
40. Становлення глобальних регуляторних інститутів
41. Глобалізація кризових явищ і процесів
42. Економічні кризи в умовах глобалізації
43. Глобальні економічні парадокси в глобальній економіці
44. Світові фінансові кризи, їх передумови та особливості в глобальних умовах
45. Проблема економічної безпеки в умовах глобалізації
46. Глобалізація і нові форми організації та управління
47. Передумови і можливі сценарії глобальних криз
48. Проблема глобальної фінансової стабільності
49. Антикризовий потенціал національних економік в глобальних умовах
50. Глобалізація і безпека економічного розвитку
51. Передумови і концепція формування глобальних стратегій розвитку
52. Міжнародні стратегії глобалізації
53. Державно корпоративний глобалізм і проблема силової глобалізації
54. Альтернативи глобалізації та антиглобалізаційні рухи
55. Національна конкурентоспроможність в глобальних умовах розвитку
56. Проблема відкритості економіки в глобальних умовах розвитку
57. Проблема конкурентоспроможності України в глобальних умовах розвитку
58. Стан і проблеми транснаціоналізації української економіки
59. Геоекономічний вимір економічного розвитку України

60. Пріоритети регіональної економічної інтеграції України: потенціал набуття глобального економічного статусу
61. Євроінтеграційна стратегія України і проблема її реалізації в глобальних умовах
62. Наслідки розширення ЄС і проблема геоекономічного статусу України
63. Україна і Євразійська регіональна інтеграція: глобальні аспекти
64. Глобальні імперативи динамік українсько-американського політико-економічного співробітництва
65. Глобальні імперативи масштабів і напрямів реалізації україно-російського економічного співробітництва
66. Субрегіональний вектор інтеграційної політики України в глобальних Умовах. Співробітництво в межах ОЧЕС і ГУАМ
67. Співробітництво «Україна-SOT» і проблема глобальної лібералізації
68. Геостратегічні наслідки співробітництва України з міжнародним економічним організаціями

***Підсумковий контроль знань студентів у формі іспиту
Підсумкове оцінювання за результатами поточної успішності
та екзамену***

1. Оцінювання знань студентів з нормативних навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточної успішності та екзамену.

2. Екзамен проводиться у письмовій формі.

3. На екзамен виносяться вузлові теоретичні питання, задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та умінь синтезувати набуті знання і застосовувати їх для вирішення практичних задач тощо.

4. Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання екзаменаційних завдань визначаються кафедрою, включаються до робочої програми дисципліни та методичних матеріалів щодо змісту та організації СРС, поточного і

підсумкового контролю і доводяться до студентів на початку семестру.

5. Екзаменаційний білет містить 6 завдань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів залежно від рівня знань.

Шкала оцінювання екзаменаційних завдань:

<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	РІВЕНЬ ЗНАНЬ
10	відмінний
8	добрий
6	задовільний
0	незадовільний

6. Результати екзамену оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів включно.

У разі, якщо відповіді студента оцінено менше ніж у 30 балів (до 60%), він отримує незадовільну оцінку за результатами екзамену, а набрані за екзамен бали не враховуються у загальній підсумковій оцінці.

7. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за поточну успішність та за виконання екзаменаційних завдань (за умови, що на екзамені студент набрав не менше 30 балів).

Якщо на екзамені студент набрав менше 30 балів, тобто отримав незадовільну оцінку, загальна підсумкова оцінка включає лише оцінку за поточну успішність.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу ECTS здійснюється у такому порядку:

<i>Оцінка за бальною шкалою, що використовується в КНЕУ</i>	Оцінка за 4-и бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70—79		C
66-69		D
60-65	задовільно	E
21-59	незадовільно — з можливістю повторного складання	FX
0-20	незадовільно — з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

Оцінка за 4-бальною шкалою оцінювання та за шкалою ECTS виставляється у відомості обліку поточної і підсумкової успішності поряд із загальною підсумковою оцінкою за 100-бальною шкалою.

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кафедра міжнародної економіки

ІСПИТ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

БІЛЕТ № ...

1. Глобалізація як ключова тенденція розвитку і процес.
2. Феномен глобальних корпорацій.
3. Дезінтеграція і реінтеграція у глобальній економіці.
4. Економічні кризи в умовах глобалізації.
5. Проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № ___ від «__» ____ 20__р.

Екзаменатор

А.В. Нікітіна

Завідувач кафедри

міжнародної економіки

Д. А. Горовий

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

1. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
2. Мазурок П.П. Глобальна економіка: навч. посіб. / П.П. Мазурок, Б.М. Одягайло, В.В. Кулішов, О.М. Сазонец. – Львів: «Магнолія 2006», 2011. – 208 с.
3. Світова економіка: підручник / За ред. С.В. Головка. – К.: Либідь, 2007. – 638 с.
4. Дахно І.І. Світова економіка: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 264 с.
5. Міжнародна економіка: підручник / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.

6. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 356 с.
7. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.
8. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 468 с.

Додаткова

9. Андрійчук В. Регіональна інтеграція як складова глобалізації / В. Андрійчук // Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 94 – 95.
10. Бабій Л. Роль наднаціональних і міжнародних організацій у формуванні глобального економічного правопорядку / Л. Бабій // Право України. – 2010. – № 1. – С. 155 – 162.
11. Білорус О.Г. Глобальна інтеграція і тенденції кризової еволюції світу / О.Г. Білорус // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № № 7/8. – С. 3 – 9.
12. Богомолів О. Мировая экономика в эпоху глобализации / О. Богомолів // Международная экономика. – 2008. – № 4. – С. 8 – 12.
13. Бондаренко Н.В. Роль державного сектора економіки в розвитку держави в умовах глобалізації / Н.В. Бондаренко // Економіка і держава. – 2010. – № 5. – С. 60 – 63.
14. Будкін В. Економічна глобалізація: витоки, тенденції та протиріччя / В. Будкін // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 87 – 89.
15. Булана О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС / О. Булана // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 68 – 78.
16. Гайдук В.А. Вплив економічної глобалізації на модифікацію чинників конкурентоспроможності національної економіки / В.А. Гайдук // Економіка і держава. – 2010. – № 8. – С. 7 – 9.
17. Гайдуцький І. Характеристика глобальної діяльності ТНК / І. Гайдуцький // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 9. – С. 29 – 32.

18. Гайдуцький І.П. Привабливість України для транснаціональних корпорацій / І.П. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2008. – № 4. – С. 152 – 157.
19. Гайдуцький І. Економіка на перехресті інтересів держави і ТНК / І. Гайдуцький // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 2. – С. 21 – 24.
20. Головня О.М. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання України: оцінка загроз і можливостей / О.М. Головня // Економіка і держава. – 2010. – № 6. – С. 6 – 9.
21. Геєць В. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. Геєць // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 4 – 15.
22. Гончарова О.В. Альянсні форми управління у глобальному середовищі / О.В. Гончарова // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 14. – С. 43 – 49.
23. Горник В.Г. Оцінка ролі та місця України у міжнародних економічних відносинах / В.Г. Горник // Економіка і держава. – 2011. – № 3. – С. 125 – 127.
24. Григор О.О. Оцінка рівня глобалізації та аналіз рівня відкритості України світовому ринку / О.О. Григор // Економіка і держава. – 2010. – № 10. – С. 104 – 106.
25. Дергачова В. Глобалізація та інтернаціоналізація світогосподарських зв'язків: основні виклики і перспективи розвитку / В. Дергачова // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 91 – 95.
26. Жуков С.А. Формування комплексної регіональної моделі входження України в Європейський Союз / С.А. Жуков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 6. – С. 143 – 149.
27. Запихляк В.З. Інвестиційна складова економічного розвитку країн в умовах глобалізації / В.З. Запихляк // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 19. – С. 13 – 15.
28. Зернецька О. Українська наукова школа глобалістики професора О. Білоруса / О. Зернецька // Економіка України. – 2009. – № 5. – С. 85 – 89.

29. Касабова І.А. Еволюція наукових поглядів на глобалізацію / І.А. Касабова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 1. – С. 121 – 128.
30. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: монографія / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.
31. Бак Г.О. Лідерство транснаціональних корпорацій у світовому створенні інновацій / Г.О. Бак // Економічний часопис – XXI. – 2012. – № 3/4. – С. 16 – 19.
32. Фролова Т.О. Інвестиційний фактор глобального лідерства / Т.О. Фролова // Інвестиції: критика та досвід. – 2012. – № 8. – С. 8 – 13.
33. Яценко О.М. Методологічні засади глобалізації, її фактори і детермінанти / О.М. Яценко // Економіка АПК. – 2011. – № 11. – С. 144 – 152.

Інформаційні ресурси

1. <http://globalfindata.com>
2. <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. <http://www.un.org>
4. <http://esa.un.org>
5. <http://www.ilo.org.un>
6. <http://www.iom.org.un>
7. <http://www.who.org.un>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни «Глобальна економіка»
для студентів спеціальностей
8.03050301 «Міжнародна економіка»,
8.03050304 «Економіка підприємства»,
8.03050309 «Облік та аудит»

Укладач: **НІКІТІНА Аліна Вадимівна**

Відповідальний за випуск: *Горовий Д.А.*

Авторська редакція

План 2016 поз. .
Підписано до друку . Формат 60x84 1/16. Папір газетний.
Гарнітура Times New Roman Cyr. Віддруковано на різнографі.
Умовн .друк. арк. . Обл.-вид. арк. .
Зам. № . Тираж прим. Ціна договірна.

Видавництво
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Видавництво ХНАДУ, 61200, Харків-МСП, вул. Петровського, 25
Тел./факс: (057) 700-38-72; 707-37-03, e-mail: roi@khadi.Kharov.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, серія ДК № 897 від 17.04.2002 р.